

Region syd, väst, öst, mitt

Vecka 9, 2020

Gödsla normalstor raps när fälten är farbara

Våren är i startgroparna med grönskande växtlighet på sina håll. Trots att det just nu ligger snö i vissa områden börjar det bli dags att planera för gödsling till höstgrödorna. Normala bestånd av höstraps är det dags att kvävegödsla när tillväxten är igång och fälten farbara. Om rapsen är storvuxen är den däremot inte i samma behov av tidigt kväve. Till höstsåden kan du avvakta något med gödsling.

Spridningsförbud till och med 28 februari

Inom nitratkänsliga områden får du tidigast köra ut mineralgödsel, stallgödsel och andra organiska gödselmedel 29 februari. Om marken är frusen, snötäckt, vattenmättad eller översvämmad får du inte sprida gödsel. Du får heller inte sprida gödsel närmare än 2 meter från åkerkant som gränsar till sjö eller vattendrag eller på mark som lutar mer än 10 % mot sjö eller vattendrag

Utanför nitratkänsligt område gäller att du **inte bör** sprida gödsel på snötäckt mark eller om det finns risk för ytavrinning i samband med snösmältning och nederbörd.

[Läs mer om vilka regler som gäller för spridning av gödsel på jordbruksverkets webbplats.](#)

Ta reda på hur stor kvävegiva höstrapsen behöver

Så snart rapsen börjar växa på våren så behöver den kväve och svavel. I mycket frodiga höstrapsbestånd är det inte lika bråttom med kvävegödslingen. Svaga till normala bestånd kan du gödsla som vanligt och lägga ungefär halva kvävebehovet så fort marken är farbar. Den andra halvan lägger du när du är säker på att beståndet har överlevt vintern.

För att veta hur mycket kväve grödan totalt behöver under våren bedömer du tre saker:

- Kväveupptaget under hösten**
  - Du kanske klippte eller scannade rapsen med en grödsensor i höstas? Använd i så fall det resultatet.
  - Om du inte klippte eller scannade i höstas kanske du minns hur rapsen såg ut. Titta på bilderna på nästa sida för att minnas och bedöma kväveupptaget.
- Mineraliseringen under kommande vår/försommar.** Mineraliseringen uppskattar du utifrån tre nivåer - låg, medelhög eller hög mineralisering. Nivån på mineraliseringen beror på hur

bördig jorden är. Den är till exempel oftast högre om du gödslar med stallgödsel eller andra organiska gödselmedel eller om jorden är mullrik.

3. **Förväntad skörd på fältet.** Utgå från din normalskörd och justera efter årsmånen och hur grödan ser ut.

När du har uppskattat dessa tre värden kan du ta reda på hur mycket kväve grödan behöver genom att:

- [Klicka på länken och använd Höstrapsnurran på Greppa Näringens webbplats.](#) Sätt in dina värden i snurran och få ut ett värde för kvävegivan.
- Titta i tabell 1.

Höstupptag 16 kg N/ha

Höstupptag 49 kg N/ha

Höstupptag 77 kg N/ha

Höstupptag 95 kg N/ha

Bild 1-4 visar upptaget av kväve under hösten i olika täta höstrapsbestånd. Foto: Lena Engström

Tänk på inomfältvariationen när rapsen är storvuxen

På flera håll är rapsen frodig i vår. Förra våren fanns många rapsgrödor som var mycket storvuxna och där Höstrapsnurran visade att rapsen inte behövde något mer kväve efter vintern. I fyra skånska försök våren 2019 undersökte man därför hur du bör resonera när Höstrapsnurrans rekommenderade vårkvävegiva närmar sig 0 kg per hektar. Resultaten från

försöken varierade, men de visade generellt att stor raps har ett lägre kvävebehov på våren och att metoden med höstrapssnurran är ett viktigt beslutsunderlag även då rapsen är mycket frodig.

Om givan hamnar på väldigt låga nivåer, 0-50 kg N/ha, bör du dock vara vaksam på grund av inomfältvariationen. Det kan vara svårt att få en rättvis bild av hela fältet trots flera klippningar. Dessutom är skördenivån svårbedömd. Båda faktorerna kan ge en missvisande värvävegiva.

Försöken visade också att det går bra att vänta med den första kvävegivan hos en kraftig raps just för att kväueupptaget under hösten varit högt och på grund av rapsens djupa rotsystem. Är rapsen svag är det viktigare att komma ut med gödseln tidigare. [Läs gärna mer om försöken i Sverigeförsökens försöksrapport 2019.](#)

Ta fram kvävegivan utifrån tabell

Om du inte använder Höstrapssnurran kan du använda tabell 1. Titta antingen i kolumnen *Kväueupptag höst* eller *Vikt bladmassa* för att hitta rätt rad. Följ sedan raden till din förväntade skörd för att få fram kvävebehovet.

Om du har en jord med **medelhög mineralisering** kan du använda rekommenderad kvävegiva direkt från tabell 1. Om du tror på **låg mineralisering** på ditt fält ökar du kvävegivan i tabellen med 15-20 kg per hektar. Om du tror på **hög mineralisering** minskar du kvävegivan med 15-20 kg kväve per hektar jämfört med tabellvärdena.

Tabell 1. Rekommenderade givor för kvävegödsling (kg N/ha) på våren till höstoljeväxter i fält med **medelhög mineralisering**. Om du tror på låg mineralisering öka kvävegivan med 15-20 kg per hektar. Om du tror på hög mineralisering minskar du kvävegivan med 15-20 kg kväve per hektar.

Kväueupptag höst (kg N/ha)	Vikt bladmassa (kg/m ²)	Förväntad skörd (kg/ha)					
		2500	3000	3500	4000	4500	5000
20	0,4	155	165	180	190	200	210
40	0,7	135	145	155	165	180	185
60	1,1	115	125	135	145	155	165
80	1,4	90	100	110	120	135	145
90	1,6	80	90	100	110	120	130
100	1,8	70	80	90	100	110	120
120	2,1	45	55	70	80	90	100
140	2,5	25	35	45	55	65	75
160	2,8	5	15	25	35	45	55

Vänta med kvävet till höstvet

Det är inte lika bråttom med kväve på våren till höstvet som till höstoljeväxter. Vänta tills grödan har börjat växa ordentligt. Huvudgivan behöver vara tillgänglig när stråskjutningen börjar. Allt för tidig gödsling ökar risken för kväveförluster genom utlakning eller avgång som kvävgas eller lustgas, framför allt om det blir mycket nederbörd. En tidig giva kan också göra att det blir för många sidoskott och mycket grönmassa om vetet redan är väl bestockat.

Dela givan så kan du anpassa efter årets förutsättningar

Genom att dela upp kvävegödslingen kan du anpassa den totala givan efter årsmånen. Med en huvudgiva inför stråskjutningen och en eller flera senare kompletteringsgivor minskar du risken för liggsäd och kan lättare anpassa totala kvävegivan. Det är dessutom lättare att påverka proteinhalten om du lägger en del av kvävet sent.

Höstkorn och höstråg stråskjuter tidigt

Eftersom höstråg och höstkorn stråskjuter tidigt bör dessa grödor gödslas tidigare än höstvet. Dela upp kvävegivan för att undvika liggsäd genom att lägga ungefär halva kvävebehovet tidigt, när grödan börjar växa på våren. Den andra hälften av kvävegivan kan du lägga i sent bestockningsstadium.

Lägg ogödslade rutor i fältet

Fundera redan nu på om du kan lägga ut en eller flera ogödslade rutor i höst- och vårsäd. Då kommer du att kunna följa hur grödan växer i den ogödslade rutan under säsongen. Du får också en bild av hur mycket kväve marken levererar och därmed ett bättre beslutsunderlag när du ska bedöma nivån på eventuella kompletteringsgivor.

Cecilia Linge, Emma Hjelm och Stina Olofsson, Alnarp

Johan Malgeryd och Pernilla Kvarmo, Linköping

Maria Stenberg, Skara

Emelie Andersson och Ulrika Listh, Uppsala